

cadira. Però, torno a dir-ho, allò que fins fa poc s'ha aconseguit en aquest ordre de coses no era conseqüència d'un càlcul rigorós i, si se'm permet el mot, científic. Més aviat sembla que els avantatges procedien, com una decantació, del pausat i gairebé inconscient empirisme dels usuaris. O potser no tant dels usuaris com d'alguna excepcional i esporàdica fantasia que fusters i ebenistes introduïen en les seves rutines. Perquè quan els ciutadans amb possibilitats econòmiques, els magnats de bossa opulenta, les corporacions benestants, van proposar-se *millorar* els seus mobles en proporció a la seva riquesa, no ho van fer en el sentit d'afegir-los comoditat: els afegiren ornaments, que no és el mateix. Ornaments o suntuositats de material. Les cadires dels palaus van ser de fusta més noble, tingueren talles subtils, gaudiren d'entapissats harmoniosos: no passaren a ser, malgrat tot, molt més confortables que les cadires d'una casa modesta. I així, ho repeteixo, durant segles.

Avui, per sort, el panorama canvia. Les llars dels nostres amics adinerats i els aparadors de les botigues del ram solen oferir ja exemplars de seients realment admirables. No sols bonics o cars: còmodes. Amb uns tals instruments domèstics a l'abast, la vida familiar guanyarà estabilitat, hi haurà menys dissensions conjugals, i els veïns podran visitar-se afectuosament sense córrer el risc de passar l'estona en actituds rígides i desmoralitzadores. Ara el progrés és autèntic, i les cadi-

res són fabricades per especialistes que saben de què va. Però, si per un moment analitzem l'estructura i el secret de les benèfiques cadires actuals, quedarem parats en comprovar que, en el fons, es tracta de l'ou de Colom. ¿Com és que a ningú no se li havia acudit *això* abans? La pregunta té un lleu aire ximple: no ho és gens. Sens dubte, en la confecció dels mobles dels nostres dies s'usen productes o màquines que només el nivell últim de la tècnica podia proporcionar. De tota manera, no és aquest l'aspecte decisiu. El truc de la cadira o de la butaca perfectes no depèn dels seus ingredients materials, sinó de la seva arquitectura. És una qüestió d'enginy. I és curiós que l'home hagi tardat tant a decidir-se a aplicar el seu enginy a aquests articles de maneig diari. Ja he insinuat que la cadira no era l'únic que patia un endarreriment tan considerable.

Hi ha fòtils importants, d'una utilitat meravellosa, bàsics, l'aparició dels quals quedava reservada a la plenitud del segle xx. Només l'actual alta maduresa de la ciència i un afinat desplegament de la industrialització els fa possibles. Per enunciar-ho d'una manera discretament grotesca: el televisor, l'avió a reacció, el radar, el pulmó d'acer, no eren *invents* que fossin assequibles a l'home de l'Edat Mitjana o del Renaixement. Però estic persuadit que una bona cadira, una cadira còmoda, sí. No calien massa *pressupostos* científics per a dissenyar-la, i un vulgar obrador d'artesa era suficient per a construir-la. No vull exagerar.